

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2022
पाली भाषा व तिचे महत्त्व

Day & Date: Monday, 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवङ्गून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) भाषेचे आदय स्वरूप कोणते आहे?

अ) स्वर	ब) शब्द
क) बोली	ड) अक्षर
- 2) कोणत्या गोष्टीवरून भाषेची आवड, निवड आणि विशेष गुण कळून येते?

अ) भाषेच्या वैशिष्ट्यावरून	ब) भाषेच्या व्याप्तीवरून
क) भाषेच्या वापरावरून	ड) भाषेच्या प्रसिद्धिवरून
- 3) भरतसिंह उपाध्याय यांच्या मते पालि आणि संस्कृत या कोणत्या नात्यासंबंधाने आहेत?

अ) जननी—मुलगी	ब) आजी—नात
क) सासू—सून	ड) बहीणी—बहीणी
- 4) बौद्धिक आणि नैतिक विकासाचे स्त्रोत म्हणून कोणत्या भाषेचे महत्त्व आहे?

अ) अवानी	ब) शूरसेनी
क) पैशाची	ड) पालि
- 5) परियति, पटिपत्ति आणि —— हे पालि भाषेचे वैशिष्टे होत.

अ) पटिरूप	ब) पटिवेदन
क) परिवर्तन	ड) परिशीलन
- 6) तिपिटक साहित्यातील भाषा कोणती आहे?

अ) मराठी	ब) ब्रंष
क) शौरसेनी	ड) पालि
- 7) मागधी—पालि हीच सम्राट अशोकाच्या शीलालेखाची भाषा आहे, हे मत कोणी मांडले?

अ) एल्वीस	ब) मैक्स मूलर
क) डॉ. ओल्डन बर्ग	ड) प्रा. निहिंस डेविडस
- 8) व्युत्पत्ती शास्त्राच्या आधारे कशाचा अभ्यास केला जातो?

अ) सृष्टी उत्पत्तीचा	ब) भाषेचा
क) शब्दांचा	ड) निर्मितीचा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा.

16

- 1) मागधि आणि अर्धमागधि या भाषेविषयी थोडक्यात सांगा.
 - 2) ई. मूलर यांचे पालिभाषेविषयीचे मत स्पष्ट करा.
 - 3) पालि भाषेचे तीन प्रमुख अंग वैशिष्ट्ये सांगा.
 - 4) पालि भाषा व प्राकृत भाषा यांच्यातील सहसंबंध स्पष्ट करा.
 - 5) न्हिस डेव्हिड्स यांचे पालि विषयीचे थोडक्यात मत स्पष्ट करा.
 - 6) पालि भाषेचा मळ प्रदेश याविषयी कोणत्याही दोन तज्जांचे मत स्पष्ट करा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) आचार्य बुद्धघोष यांचे पालि भाषेविषयीचे योगदान स्पष्ट करा.
 - 2) 'पटिपत्ती' म्हणजे काय सांगून उदाहरणासह स्पष्टीकरण लिहा.
 - 3) मध्यकालीन भारतीय आर्यभाषा युगात जनभाषेच्या विकासाचे स्तर किती व कोणते याविषयी थोडक्यात सांगा.
 - 4) पालि भाषा बौद्धिक व नैतिक विकासाचे स्त्रोत आहे यावर प्रकाश टाका.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.

16

'नवांगसत्थुसासन' हे पालि भाषेचे महत्वाचे वैशिष्ट्ये कसे ठरते याविषयी नज अंगाचे विवेचन करा.

किंवा

पालि भाषेच्या अस्तित्वाविषयी विविध भाष्य तज्ज्ञांची मते स्पष्ट करा.

प्र.5 सम्राट अशोकाचे पालि भाषेविषयीचे योगदान स्पष्ट करा.

16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov -2022
पाली व्याकरण – 1

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

- 1) 'यस्स वा परिगग्हो तं सामि। इति वुच्चति का विभत्ति?

अ) ततिया	ब) चतुर्थि
क) अपादाने पञ्चभिः	ड) सम्बधे छठटी
- 2) पालि व्याकरणात शब्दाचे किती भेद सांगितले आहेत?

अ) पाच	ब) सहा
क) सात	ड) आठ
- 3) 'ऋण' या शब्दाचे पालितील कोणते परिवर्तन आहे?

अ) उण	ब) ऊण
क) रूण	ड) इण
- 4) क्रियेचा अर्थ प्रकट करणाऱ्या शब्दाला काय म्हटले जाते?

अ) कर्म	ब) धातु
क) विशेषण	ड) क्रियाविशेषण
- 5) पालि व्याकरणात 'सब्ब' हे काय आहे?

अ) नाम	ब) सर्वनाम
क) विशेषण	ड) अव्यय
- 6) 'चोरा भयं जायते'। हे कोणत्या विभक्तिचे उदाहरण आहे?

अ) करणे ततिया	ब) सम्पदाने चतुर्थि
क) तादत्ये	ड) अपादाने पञ्चभिः
- 7) कच्चायन व्याकरणानुसार पालि वर्णमाला संख्या किती आहेत?

अ) 41	ब) 42
क) 43	ड) 44
- 8) 'मातुलानि' या स्त्रिलिंगी शब्दाचे पुलिंगी रूप कसे होते?

अ) मातुला	ब) मातुलो
क) मातुल	ड) मातु
- 9) द्वंद्व समासाला पालि भाषेत कोणते संबोधन आहे?

अ) असंख्य	ब) चत्थ
क) कियत्थ	ड) अमादि

- 10) 'तदमिनादिनी' हा कोणत्या सन्धिचा नियम आहे?

 - अ) स्वर सन्धि
 - ब) व्यंजन सन्धि
 - क) निगगहित सन्धि
 - ड) द्वे सन्धि

11) पालिमध्ये संयुक्त वर्णाच्या पूर्वी असलेला दीर्घ स्वर काय होतो?

 - अ) लोप
 - ब) न्हस्व
 - क) द्वित
 - ड) निगगहित

12) पालि भाषा व्याकरणात उपसर्ग किती आहेत?

 - अ) 18
 - ब) 19
 - क) 20
 - ड) 21

13) स्वरपरिवर्तनात 'ओ' च्या जागी सर्व साधारणपणे काय बदल होते?

 - अ) अ
 - ब) आ
 - क) ओ
 - ड) अं

14) पालिमध्ये भूतकाळास कोणता शब्द आहे?

 - अ) भूतकालो
 - ब) भूतकाला
 - क) अनागता
 - ड) अतिता

15) सो विहारं गन्त्वा बुध्दरूपं वन्दति । हे कोणत्या अव्ययाचे उदाहरण आहे?

 - अ) हेत्वर्थक
 - ब) तद्वितान्त
 - क) रूढि
 - ड) पूर्वकालवाचक

16) 'उप्यज्जति' या शब्दातील उपसर्ग कोणता आहे?

 - अ) उप
 - ब) ज्जाति
 - क) जति
 - ड) ति

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- दुतिया विभक्ति स्पष्ट करा.
 - वचन म्हणजे काय? पालित किती वचने आहेत?
 - भूतकाळाचे प्रत्यय सांगून उदाहरणे स्पष्ट करा.
 - हेत्वर्थक अव्यय सांगून उदाहरणाने स्पष्ट करा.
 - गुणवाचक विशेषण सांगून उदाहरणाने स्पष्ट करा.
 - बहविक्री समास सांगून उदाहरणाने स्पष्ट करा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) विद्यार्थी विशेषणे कशी तयार केली जातात उदाहरणे स्पष्ट करा.
2) 'मुनि' शब्द विभक्ति प्रत्ययाने चालवा.
3) धातु म्हणजे काय सांगून धातुगुण श्रेणी स्पष्ट करा.
4) व्यञ्जन संधी सांगून नियम स्पष्ट करा.

प्र.4 विभक्ति म्हणजे काय सांगून पालितील विभक्तिचे विश्लेषण करा.
किंवा

विशेषणाची व्याख्या सांगून पालि विशेषणाचे सपष्टीकरण लिहा.

प्र.5 समास म्हणजे काय? पालि भाषेतील समासाचे वर्गीकरण उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा.

**Seat
No.**

Set P

M.A.(Pali) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

पाली साहित्याचा इतिहास

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा.

16

- पालि भाषेच्या विकासाच्या अवस्थांविषयी माहिती लिहा.
 - पहिल्या धम्मसंगीतीविषयी माहिती लिहा.
 - नेतिपकरण या ग्रंथाची माहिती थोडक्यात लिहा.
 - वंस साहित्याची माहिती थोडक्यात लिहा.
 - विनयपिटका विषयी माहिती लिहा.
 - तिसऱ्या धम्म संगीतीविषयी माहिती लिहा.

- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- 1) बुद्धघोषांच्या आठकथा विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
 - 2) दोपवंस या ग्रंथाविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
 - 3) पालिभाषेच्या भूप्रदेशाविषयक वेगवेगळ्या विद्वानांची मते सविस्तर लिहा.
 - 4) सम्राट अशोकाच्या शिलालेखांचे सविस्तर वर्णन करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.** 16
महावंस या ग्रंथाची सविस्तर माहिती लिहा.
- किंवा**
- बुद्धदत्तांच्या आद्विकथाविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.5 अनुपटिकासाहित्यात येणाऱ्या ग्रंथाची सविस्तर माहिती लिहा.** 16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A.(Pali) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
सुत्तपिटक—दीघनिकाय—महापरिनिब्बानसुत्त

Day & Date: Thursday, 16-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवङ्गून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) महापरिनिब्बाण सुत्त किती भागात विभागले आहे?

अ) दहा	ब) आठ
क) सहा	ड) चौदा
- 2) दिघनिकायात एकूण किती सुत्ते आहेत?

अ) वीस	ब) चौतीस
क) बावीस	ड) अट्ठावीस
- 3) तथागताला त्रास देऊ नकोस सुभद्राला असे कोणी म्हटले?

अ) भन्ते उपाली	ब) भन्ते रेवत
क) भन्ते आनंद	ड) भन्ते कस्सप
- 4) तथागतांचे अंतिम जीवन दर्शन कोणत्या सुत्तात आहे?

अ) ब्रह्मजालसुत्त	ब) महापरिनिब्बाणसुत्त
क) कुटदंत सुत्त	ड) महानिदान सुत्त
- 5) तथागतांना बुद्धत्व केव्हा प्राप्त झाले?

अ) इ.स. पूर्व 528 मध्ये	ब) इ.स. पूर्व 560 मध्ये
क) इ.स. पूर्व 540 मध्ये	ड) इ.स. पूर्व 580 मध्ये
- 6) तथागतांनी श्रावस्तीच्या जेतवन महाविहारात कितवा वर्षावास केला?

अ) 22वा	ब) 44वा
क) 50वा	ड) 60वा
- 7) दीर्घनिकायात महापरिनिब्बाणसुत्ताचा कितवा क्रमांक आहे?

अ) अठरावा	ब) बारावा
क) वीसावा	ड) सोळावा
- 8) तथागतांचे महापरिनिब्बाण कोणत्या पौर्णिमेला झाले.

अ) वैशाख पौर्णिमा	ब) कार्तिक पौर्णिमा
क) आषाढ पौर्णिमा	ड) माघ पौर्णिमा
- 9) राजगृहामध्ये कोणत्या राजाने भगवंताच्या अस्थीवर स्तुप बांधला?

अ) बिंबीसार	ब) मिलिंद
क) आजातशत्रू	ड) अशोक
- 10) सील, समाधी, प्रज्ञा प्राप्त केल्यानंतर कोणते फळ मिळते?

अ) निर्वाणफळ	ब) समाधीफळ
क) प्रज्ञाफळ	ड) अनागामी फळ

- 11) प्रज्ञेनेयुक्त मनपूर्णपणे मुक्त झाल्यास कोणत्या अश्रवा पासून मुक्ती मिळते?
 - अ) भवाश्रव
 - ब) आश्रव
 - क) अविज्ञाआश्रव
 - ड) कायाआश्रव
- 12) भगवंत नालंदामध्ये गेल्यावर कोणत्या वनात विहार करीत होते?
 - अ) वेळूवनात
 - ब) आम्रवनात
 - क) शालवनात
 - ड) यापैकी नाही
- 13) सारीपुत्राला भविष्यकाळात अर्हतसम्यक सम्बुद्ध होतील का असे कोणी विचारले?
 - अ) देवतांनी
 - ब) भिक्खुनी
 - क) भगवंतानी
 - ड) उपासकानी
- 14) महापरिनिब्बाण सुत्त किती भागात विभागले आहेत?
 - अ) पाच
 - ब) सहा
 - क) आठ
 - ड) दहा
- 15) महापरिनिब्बाण सुत्तांमध्ये बुद्धांनी कोणता मार्ग सांगितला आहे?
 - अ) निर्वाणाचा
 - ब) समाधीचा
 - क) प्रज्ञा
 - ड) शीलाचा
- 16) तथागतांचा अंतिम वर्षावास कितवा होता?
 - अ) 45वा
 - ब) 46वा
 - क) 56वा
 - ड) 62वा

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) सात अपरिहानिय धम्माविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- 2) चार आर्यसत्याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- 3) आम्रपाली गणिकेच्या भोजनाविषयी माहिती लिहा.
- 4) सारीपुत्राच्या सिंहनादाविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- 5) दीर्घनिकायामध्ये महापरिनिब्बाण सुत्ताचे महत्व थोडक्यात लिहा.
- 6) भूकंपाच्या आठ कारणाविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन)

16

- 1) महापरिनिब्बाण सुत्तातील संवाद सविस्तर लिहा.
- 2) खालील उत्तान्यांचे मातृभाषेत भाषांतर करा.
 “एवं मे सुतं। एकं समयं भगवा राजगग्ने विहरति गिज्जकुटे पब्बते। तेन खो पन समयेन राजा मागधो अजातसत्तु वेदेहिपुत्तो वज्जी अभियातुकामो होति। सो एवमाह— “अहं हिमे वज्जी एवंमहिद्धिके एवंमहानुभावे उच्छेच्छामि वज्जी, विनासेस्समिवज्जी अनयव्यसनं आपादेस्सामि वज्जी” ति।
- 3) पालि साहित्यामध्ये महापरिनिब्बाण सुत्ताचे महत्व विशद करा.
- 4) खालील उत्तान्याचे पालि भाषेत भाषांतर करा.
 सारिपुत्रा तू ही श्रेष्ठ दृढ वाणी, म्हटली, खरोखर एक प्रकारचा सिंहनाद केला. भगवंत म्हणाले, सारिपुत्रा, जे वर्तमान काळातच जे सम्यक सम्बुद्ध झाले. काय तू त्या सर्व भगवान बुद्धांना आपल्या चिताने जाणले की, ते भगवान असे शील असणारे होते, अशी त्यांची प्रज्ञा होती, असा विहार होता, अशी विमुक्ती असणारे होते.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक)

वर्षाकार आमात्य व तथागत यांच्यातील संवाद महापरिनिब्बाणसुत्ताच्या आधारे सविस्तर लिहा.

किंवा

महापरिनिब्बाण सुत्ताच्या आधारे आठ परिषदांविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.5 महापरिनिब्बाण सुत्ताची ऐतिहासिक माहिती देऊन विषयवस्तू व भाषाशैली या विषयी माहिती लिहा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
सुत्तपिटक—दीघनिकाय—महानिदानसुत्त

Day & Date: Friday, 17-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवङ्गून गाळलेल्या जागा भरा.** 16
- 1) महानिदान सुत्त हे दीघनिकायातील कोणत्या वग्गातील आहे?

अ) सलिकखंधवग्ग	ब) महावग्ग
क) पथिकवग्ग	ड) चुल्लंवग्ग
 - 2) जरा—मरण हे कशाचे सकारण आहे?

अ) दुःखाचे	ब) जन्माचे
क) नामस्कंदाचे	ड) रूपस्कंधाचे
 - 3) अज्ञोस्सानं पटिच्च किं भवति?

अ) परिगग्हो	ब) मच्छरियं
क) आरक्खो	ड) छन्दरागो
 - 4) विज्ञाण पच्या किं भवति?

अ) गंधत्व	ब) नामरूपं
क) संखारा	ड) भवं
 - 5) किं पच्या जातित ति?

अ) जरा—मरण	ब) भव
क) नामरूपं	ड) संख्यास
 - 6) महानिदान सुत्ताचा उपदेश भ. बुद्धांनी कोणती देशात केला?

अ) मगध	ब) कोसल
क) कुरु	ड) कम्मासदम्म
 - 7) किं अच्छरियं, अभुतं च गंभीरावभासो च अस्थि?

अ) महानिदानं	ब) पटिच्च समुप्पादं
क) निब्बाणं	ड) तण्हा
 - 8) रूपस्कंधाचे किती घटक आहेत?

अ) चार	ब) पाच
क) सहा	ड) सात
 - 9) परिग्रहाच्या कारणामुळे काय होते?

अ) मात्सर्थ	ब) कलह
क) आरक्षण	ड) दंड—ग्रहण

- 10) तिसऱ्या विमोक्षात साधक कशापासून विमुक्त असतो?
 - अ) लोभापासून
 - ब) मोहापासून
 - क) द्वेषापासून
 - ड) शुभ आहे पासून
- 11) कोणते देवता एकच नावं आणि एकच शरीरधारी आहेत?
 - अ) आभास्सर
 - ब) शुभकिण्ह
 - क) ब्रह्मकायिक
 - ड) यामांदेवता
- 12) विज्ञान अवस्था किती प्रकारच्या आहेत?
 - अ) पाच
 - ब) सहा
 - क) सात
 - ड) आठ
- 13) आठ विमोक्षाला प्राप्त झालेला भिक्खु कशाला प्राप्त होतो?
 - अ) मोक्षाला
 - ब) समाधिला
 - क) मुक्तिला
 - ड) अध्यात्माला
- 14) अविज्ञा पच्चया ----- |
 - अ) विज्ञा
 - ब) द्याण
 - क) संखार
 - ड) विज्ञाण
- 15) दुःखाचे कारण काय आहे?
 - अ) कलह
 - ब) मोह
 - क) लोभ
 - ड) तृष्णा
- 16) नामरूपाला पालिभाषेत कोणता दुसरा शब्द आहे?
 - अ) नामस्कंद
 - ब) रूपस्कंद
 - क) कायरूप
 - ड) पञ्चकर्खंद

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा.

16

- 1) भिक्षु आनन्दाचे प्रतित्य समुत्पादाविषयी मत काय होते?
- 2) प्रजा अज्ञानात / गोंधळात का व कशाप्रकारे आहे?
- 3) माझा आत्मा अरूप अनंत आहे असे सांगणारा कशाप्रकारे प्रतिपादन करतो?
- 4) कोणत्या कारणाने आत्मदर्शी आत्म्यास समजून मानतो?
- 5) साधक प्रथम विज्ञान अवस्था कशी जाणतो?
- 6) आठव्या विमोक्षाचे स्पष्टीकरण लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) प्रतित्य समुत्पादांच 12 कडया पालि भाषेत लिहा.
- 2) सात प्रकारचे विज्ञान अवस्था सांगा.
- 3) विमुक्त चित्त भिक्षुची दृष्टी अयुक्त कशी असते?
- 4) जन्माच्या कारणाने म्हातारपण आणि मरण याला कशाप्रकारे जाणले पहिजे?

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.

16

आत्म्याला मानणारा कशाप्रकारे प्रतिपादन करतो याचे विश्लेषण करा.

किंवा

विमोक्षाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.5 दीघनिकायातील महानिदान सुत्ताचे महत्व विशद करा.

16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
संयुक्त निकाय सगाथवग्ग

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवङ्गून गाळलेल्या जागा भरा.** 16
- 1) सगाथ वग्गातील एकूण संयुक्त संख्या किती आहे?

अ) 10	ब) 11
क) 280	ड) 271
 - 2) सुविर आणि सुसिम हे कोण होते?

अ) देवता	ब) यक्ख
क) सक्क	ड) देवपुत
 - 3) सक्क संयुक्तातील शेवटचे सुत कोणते आहे?

अ) अच्चय सुत	ब) अक्कोध सुत
क) सुवीर सुत	ड) छत्वा सुत
 - 4) अप्पमाद सुत हे कोणत्या संयुक्तातील सुत आहे?

अ) कोसल संयुक्त	ब) मार संयुक्त
क) भिक्खुणी संयुक्त	ड) वन संयुक्त
 - 5) देवपुत संयुक्तात किती वग्ग आहेत?

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच
 - 6) कोणत्या भिक्खूच्या शरीरावर फोडे उत्पन्न झाले होते?

अ) अभिभू भिक्खु	ब) कोकालिक
क) कोकनद	ड) अनुरुद्ध
 - 7) ब्राह्मण संयुक्तातील अरहत वग्गात किती सुते आहेत?

अ) 10	ब) 11
क) 12	ड) 13
 - 8) अरुणवाण राजाच्या राजधानीचे नाव काय होते?

अ) अरुणवती	ब) मेघवत
क) अरुणवत	ड) सकवती
 - 9) कोणता ब्राह्मण गर्विष्ठ आणि हेकड होता?

अ) भारद्वाज	ब) धनंजानी
क) सुन्दरिक	ड) मानत्थद

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) जटा सुत्ताच्या आधारे जटेचे रूप स्पष्ट करा.
 - 2) मानकाम सुत्तातून कोणत्या चार मार्गाचे ज्ञान अभिप्रेत आहे?
 - 3) सद्वा सुत्तातील आशय स्पष्ट करा.
 - 4) अनाथपिण्डिक सुत्तातील उपदेश स्पष्ट करा.
 - 5) मलिलका सत्तातील मुलीच्या जन्माचे निमित्त साधून बुद्धाचा उपदेश स्पष्ट करा.
 - 6) विवेक सुत्तातील आशय स्पष्ट करा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) मच्छरि सुत्तातील दानाचे महत्व सांगा.
 - 2) कल्याण मित्ता सुत्तातून मानवी जीवनाचे ध्येय स्पष्ट करा.
 - 3) परिनिब्बाण सुत्तातील प्रसंग स्पष्ट करा.
 - 4) वतपद सुत्तातून सात व्रताचे विश्लेषण करून त्याचे लाभ स्पष्ट करा.

- प्र.4** कोसल संयुक्तातील सुत्तांचे महत्व स्पष्ट करा.
किंवा
‘इस्सत सुत्तातून मनुष्याने कोणता बोध घ्यावा याविषयी सविस्तर सांगा.

प्र.5 दहर सुत्तातून मानवी जीवनास शिकवण याविषयी सविस्तर लिहा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
पाली व्याकरण – 2

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवङ्गून गाळलेल्या जागा भरा.** 16
- 1) मोगगलान महाथेरांचे वास्तव्य कोठले आहे?

अ) ब्रह्मदेश	ब) अनुराधापूर
क) तिबेट	ड) काश्मीर
 - 2) 'अन्त' चा अर्थ काय होतो?

अ) शेवट	ब) आत
क) आतडी	ड) आतून
 - 3) 'खन्दधो' चा अर्थ काय होतो?

अ) खंड	ब) खांड
क) खांदा	ड) झाडाचा बुंधा
 - 4) एकुत्तर सतं ची संख्या किती?

अ) 771	ब) 101
क) 171	ड) यापैकी नाही
 - 5) मधुकेतकी म्हणजे काय?

अ) मधमाशी	ब) मधपोळी
क) अननस	ड) फणस
 - 6) कटछु चा अर्थ काय होतो?

अ) काटी	ब) दांडा
क) चमचा	ड) पळी
 - 7) 'कादम्बो' म्हणजे काय?

अ) कदम्बझाड	ब) कादंबरी
क) बदक	ड) बगळा
 - 8) 'पुरं' चा अर्थ काय होतो?

अ) गाव	ब) शहर
क) पूर	ड) बाडी
 - 9) मोगगलान व्याकरणाचा रचनाकाळ कोणता?

अ) 11 वे शतक	ब) 12 वे शतक
क) 13 वे शतक	ड) 14 वे शतक
 - 10) कच्चायन व्याकरणाचे किती परिच्छेद आहेत?

अ) पाच	ब) सहा
क) सात	ड) आठ

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) सम्बन्ध चिंता याचा काळ व रचनाकार याविषयी सांगा.
2) धर्म किर्ती महास्वामी यांच्या विषयी थोडक्यात माहिती द्या.
3) धातु मंजुशा या विषयी थोडक्यात सांगा.
4) स्थविर महायश यांच्याविषयी माहिती द्या.
5) मागध शब्दलक्षण याविषयी थोडक्यात सांगा.
6) पुडभाषा परमेश्वर कोणास व का म्हटले आहे?

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) प्रियदर्शी यांच्याविषयी माहिती सांगा.

2) पुढील वाक्यांचे पालिमध्ये भाषांतर करा.
मुलगा अभ्यास करत आहे. तो भोजन करत आहे. निता पुस्तक वाचत आहे. बाळ दूध पित आहे. आई भात शिजवत आहे. टोपलीत फळे आहेत. भोपळा पिवळा आहे. लोणी पांढरे आहे.

3) 'धनु पसु' याविषयी निबंध लिहा.

4) पुढील पालि वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा.
मध्यं पाठसाला बहु मनोरमा अतिथि।
मध्यं पाठसालायस्मिं सत्त वग्गा सन्ति।
मध्यं पाठसाहायस्मिं दसुत्तरसतं माणवका पठन्ति।
अस्माकं पधान अज्ञापको पंणिडतो अतिथि।
पाठसालायं एको पोत्थकालय अतिथि।
तत्थ माणवका अज्ञायन्ना करोन्ति।
मध्यं पाठसालाय अविदूरे एकं केळिमण्डला अतिथि।
तत्थ अम्हे किळा किळोन्ति।

- प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक) 16**
मोग्गलान व्याकरण व कच्चायन व्याकरण या दोहोमधील सहसंबंध स्पष्ट करा.
किंवा
अग्गवंस कृत सद्दनिती या व्याकरण ग्रंथाविषयी सविस्तर माहिती घ्या.
- प्र.5 पालि व्याकरणातील प्रमुख शाखा किती व कोणत्या याविषयी सविस्तर लिहा. 16**

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
खुद्दनिकाय – धम्मपद, सुत्तनिपात

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवङ्गून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) खुद्दक निकायात एकूण किती ग्रंथ आहेत?

अ) सात	ब) नऊ
क) अकरा	ड) पंधरा
- 2) सुत्तनिपात या ग्रंथातात किती ग्रंथ आहेत?

अ) बासष्ट	ब) पंचेचाळीस
क) बत्तीस	ड) बहात्तर
- 3) खुद्दक निकायामध्ये सुत्तनिपात या ग्रंथाचा क्रम कितवा आहे?

अ) पाचवा	ब) सातवा
क) नववा	ड) अकरावा
- 4) पालि भाषेत विद्यार्थ्याला काय म्हणतात?

अ) शिष्य	ब) मानवक
क) चेला	ड) स्नातक
- 5) बुद्ध धम्माला समजण्यासाठी सुत्तनिपात हा एक आदर्श ग्रंथ आहे असे कोणी म्हटले?

अ) अनागरिक धम्मपाल	ब) राहूल सांस्कृत्याथन
क) भद्रन्त जगदीश काशयप	ड) धर्मानंद कोसम्बी
- 6) कोणता व्यक्ती काषाय वस्त्राचा अधिकार घेऊ शकतो?

अ) सदाचारी	ब) सत्य
क) संयमी	ड) या तीनही
- 7) कोणता व्यक्ती या लोकी व परलोकी आनंद पावतो?

अ) पुण्यवान	ब) श्रद्धावान
क) संयमी	ड) कुशल
- 8) अप्रमाद कशाचा मार्ग आहे?

अ) संस्काराचा	ब) संयमाचा
क) शांतीचा	ड) अमृताचा
- 9) ध्यान करणारे, परिश्रम करणारे व्यक्ती कोणत्या मार्गाला जातात?

अ) श्रोतापत्ती	ब) अनागामी
क) सकदागामी	ड) निर्वाणाला

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) कृषी भारद्वाज सुत्ताची थोडक्यात माहिती लिहा.
 - 2) मेत्त सुत्तातील मैत्री विषयी माहिती लिहा.
 - 3) यमक वग्गातील मन संकल्पनेविषयी माहिती लिहा.
 - 4) मुर्खाच्या लक्षणाविषयी थोडक्ळात माहिती लिहा.
 - 5) वसल कोणाला म्हणावे ते लिहा.
 - 6) प्रमाद व अप्रमादाविषयी माहिती लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन लघुत्तरी प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- १) सुत्तनिपाताचे महत्व विशद करा.
२) खालील उताऱ्याचे मराठीत भाषातरं करा.
निज च थलं च पूरयन्तो, महामेघो पवस्सि तावदेव |
सुत्त्वा देवस्स वस्सतो, इममत्थं धनियो अभासथ ||
लाभा वत नो अनप्पका, ये मयं भगवन्तं अद्दसाम |
सरणं तमुपेम चकमुख, संत्था नो होहि तुवं महामुनि ||
गोपी च अहं च अस्सवा, ब्रह्मचरियं सुगते चरामसे |
जातिमरणस्य पारगा, दुक्खरस्सन्तकरा भवामसे ||
३) धनिय सुत्तातील तथागत बुद्ध व धनिय गोप यांचा संवाद लिहा.

4) खालील उत्तान्याचे पालित भाषांतर करा.

माझे चित्त माझ्या ताब्यात व ते विमुक्त आहे इकडे तिकडे भटकत नाही. ते दिर्घकाळ अभ्यासाने सुशिक्षित आणि दमन—कृत आहे. माझ्यात पाप नाही. तेव्हा हे मेघराजा तुझी इच्छा असल्यास खुशाल वर्षाव कर.

मी स्वतः कष्ट करून निर्वाह करतो आणि माझे पुत्र सुद्धा चांगले सुदृढ आणि निरोगी आहेत. त्यांच्यात कोणतेही वाईट असल्याचे माझे ऐकिवात नाही. तेव्हा हे मेघराजा तुझी इच्छा असल्यास खुशाल वर्षाव कर.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.

16

सुत्तनिपात ग्रंथाची प्राचीनता सांगून सुत्तनिपातात असलेल्या सुत्ताच्या आधारे सामाजिक, तात्विक व धार्मिक माहिती सविस्तर लिहा.

किंवा

सुत्तनिपातातील पराभव सुत्ताच्या आधारे माणसाच्या अधःपतनाची माहिती सविस्तर लिहा.

प्र.5 धम्मपदातील धार्मिक व तात्वीक माहिती गाथांच्या आधारे सविस्तर लिहा.

16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
सुत्तपिटक – मुज्ज्ञामनिकाय

Day & Date: Thursday, 23-02-2022

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवङून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

- 1) तथागत मिथिला मधील मखादेवाच्या कोणत्या वनामध्ये विहार करीत होते?

अ) आम्रवन	ब) सालवन
क) वेळूवन	ड) जेतवन
- 2) मखादेव राजा उपोसथ केव्हा करत असत?

अ) अमावस्या	ब) पौर्णिमा
क) शुक्लपक्ष	ड) तीन ही वेळेस
- 3) राजाचे देवदूत प्रगट झालेले आहेत डोक्यावर पिकलेले केस उगवलेले दिसत आहेत असे कोणी म्हटले?

अ) आनंदाने	ब) मखादेव
क) सम्मक्ष्यक	ड) भिक्खू
- 4) मारिस तुम्हाला निमी राजाला पहाण्याची इच्छा नाही का? असे कोणी म्हटले?

अ) ब्रह्मदेव	ब) सक्र देवेंद्र
क) भगवंत	ड) आनंद
- 5) निमी राजास रथ कोणी पाठवला होता?

अ) ब्रह्मदेव	ब) सक्र देवेंद्र
क) भगवंत	ड) महादेव
- 6) माझे हे सेवाकार्य अनु प्रवर्तित राहील तू माझा शेवटचा पुरुष होऊ नकोस असे कोणी म्हटले?

अ) मखादेव	ब) निमीराजा
क) आमात्य	ड) देवाने
- 7) तथागत भगवान बुध्द सुसुमारगिरी मध्ये कोणत्या वनात विहार करत होते?

अ) आम्रवन	ब) वेळवून
क) भेसकळवन	ड) शालवन
- 8) बोधी राजकुमाराचे कोणते प्रासाद होते?

अ) कोकनद	ब) सोकनद
क) पोकनद	ड) मोकनद

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) रघुपाल व त्यांचा मित्रांचा संवाद लिहा.
ब) निमी राजा विषयी माहिती लिहा.
क) मखादेव सुत्तातील आर्य अष्टांगीक मार्गाची माहिती लिहा.
ड) आळारो कालामो विषयी माहिती लिहा.
इ) सम्म सम्बोधि विषयी माहिती लिहा.
ई) धम्मचक्क पवतन या विषयी माहिती लिहा.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

- अ) रघुपाल सुत्ताचे मज्जिम निकायामध्ये प्रवज्जाविषयीची माहिती सविस्तर लिहा.
- ब) खालील उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.
 “अनुजानाम, ताता, रघुपालं कुलपुत्तं अगारस्मा अनगारियं षबज्जाय | पब्जितेन
 च पन मातापितरो उद्वस्सेतब्बा” ति। अथ खो रघुपालस्स कुलपुतस्स सहायका
 येन रघुपालो कुलपुत्तो तेनुपसङ्कमिंसु; उपसङ्कमित्वा रघुपालं कुलपुत्तं एतदवोचुं –
 “उद्वेहि सम्म रघुपाल, अनुज्ञातोसि मातापितूहि अगारस्मा अनगारियं पब्जज्जाय |
 पब्जितेन च पन ते मातापितरो उद्वस्से–तब्बा” ति।
- क) मखादेव राजांचे धार्मिक कार्य या विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- ड) खालील उताऱ्याचे पालित भाषांतर करा.
 ‘हे अम्मा–ताता! ज्या ज्या प्रमाणात मी भगवान तथागता द्वारे उपदेशित धम्माला
 जाणतो त्या एकांतं परिपूर्ण, एकांतं परिशुद्धं शंखासारखे निर्मळं विशुद्धाचर्येचे
 आचरण घरी राहून करणे सहज शक्य नाही. म्हणून माझी इच्छा आहे की, केश
 काढून, का साय चिवर परिधान करून, घराचा त्याग करून बेघर होऊन प्रवर्जित
 होण्यास होकार दयावे’.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणतेही एक) विकल्पासह

बोधी राजकुमार सुत्तातील धम्मचक्कपवतन कथेविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

किंवा

उदक रामपुत्ताविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

**प्र.५ बोधी राजकुमार सुत्तातील आळारो कालामो विषयी सविस्तर माहिती देऊन
 बोधीराजकुमार सत्ताचा आशय लिहा.**

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
अनुपटिक – विशुद्धीगग

Day & Date: Monday, 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवङ्गून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) बुद्धघोषाचार्याच्या गुरुंचे नाव काय होते?

अ) भन्ते आनंद	ब) भद्र्न्त रेवत स्थविर
क) धम्मराज	ड) कस्सप
- 2) रुपस्कंधाचे किती घटक असतात?

अ) चार	ब) पाच
क) सहा	ड) सात
- 3) 'जाणोदय' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

अ) भन्ते रेवत	ब) बुद्धघोषाचार्य
क) धम्मराज	ड) महाकस्सप
- 4) तृष्णोच्या प्रवाहावर कशाने नजर ठेवता येते?

अ) प्रज्ञाने	ब) शीलाने
क) समाधिने	ड) साधनेने
- 5) कशाचा आधार नसेल तर सत्कर्म इच्छित फळ देऊ शकत नाही?

अ) शीलाचा	ब) साधनेचा
क) स्मृतिचा	ड) ज्ञानाचा
- 6) समाधीचे मुख्य प्रकार किती?

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच
- 7) आरुण्य निमित्तात किती आरुण्ये आहेत?

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच
- 8) चित्ताच्या एकाग्रतेला बाधा आणणाऱ्या किती गोष्टी आहेत?

अ) पाच	ब) सात
क) नऊ	ड) दहा

- 9) स्थान मिद्धता, म्हणजे काय?

अ) स्थान ब) मधले स्थान
क) आळस ड) अश्वस्था

10) अनृस्मृति किती सांगितले आहेत?

अ) सात ब) आठ
क) नऊ ड) दहा

11) बोध्यंगे किती आहेत?

अ) सात ब) आठ
क) नऊ ड) दहा

12) उपशम म्हणजे काय?

अ) उपशांत ब) निर्वाण
क) क्षमा ड) उपशील

13) कोणाबद्दल द्वेष ही नसणे, प्रेमही नसणे ही कोणती भावना होय?

अ) दया भावना ब) करुणा भावना
क) मैत्री भावना ड) उपेक्षा भावना

14) एकूण आयतने किती सांगितली आहेत?

अ) सहा ब) बारा
क) अठरा ड) बावीस

15) किती प्रकारचे धातू आहेत?

अ) अठरा ब) वीस
क) बावीस ड) पंचवीस

16) विशुद्धीचे किती प्रकार सांगितले आहेत?

अ) पाच ब) सहा
क) सात ड) आठ

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) किती गोष्टींनी आप्तमित्रांचा सत्कार करावा?
 - 2) कोणते लोक धुतांग पालन करण्यायोग्य असतात?
 - 3) समाधि म्हणजे काय?
 - 4) कम्मठान म्हणजे काय?
 - 5) कसिण म्हणजे काय?
 - 6) निवरण म्हणजे काय? ती किती व कोणती आहेत?

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) शील किती प्रकारचे आहेत?
 - 2) चाळीस कर्मस्थानांची नावे सांगा.
 - 3) नऊ कसिणे याविषयी माहिती द्या.
 - 4) प्रज्ञेचे प्रकार किती व कोणते?

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.
धुतांग शील म्हणजे काय? तेरा धुतांगाचे स्पष्टीकरण लिहा.
किंवा
प्रज्ञा म्हणजे काय? विशुद्धीमग्गाच्या दृष्टीने प्रज्ञेचे महत्व सांगा.
- प्र.5 विशुद्धीमग्गील शील, समाधि आण प्रज्ञा यांचे अंतरंग स्पष्ट करा. 16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
मिलिंद प्रश्न (पत्रहो)

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

1) आयुष्मान धर्मरक्षिताच्या सहवासात बुद्धाचा उपदेश तुम्ही पूर्ण अभ्यास करा असे कोणी सांगितले?

अ) भन्ते उपाली	ब) भन्ते अस्सगुप्त
क) भन्ते	ड) भन्ते रोहन

2) मिलिंद प्रश्न या ग्रंथावर तथागतांच्या नंतर किती वर्षांनी चर्चा करण्यात आली होती?

अ) 600	ब) 700
क) 500	ड) 400

3) भन्ते कस्स्प! जगाचे पालन कोण करतो?

अ) आकाश	ब) राजा
क) पृथ्वी	ड) पाणि

4) राजा मिलिंद किती विद्यांमध्ये पारंगत होता?

अ) 20	ब) 21
क) 19	ड) 22

5) मिलिंद प्रश्नात किती प्रश्न आहेत?

अ) 550	ब) 262
क) 580	ड) 680

6) आपणास भगवान बुद्धाच्या उपदेशाचे ज्ञान आहे काय? असे कोणी विचारले?

अ) भिक्खू	ब) उपासक
क) व्यापारी	ड) रोहन

7) मिलिंद प्रश्न हा किती वर्गात विभागलेला आहे?

अ) 40	ब) 30
क) 22	ड) 20

8) मिलिंद प्रश्न या ग्रंथातील शेवटचे किती प्रश्न गहाळ झाले आहेत?

अ) 52	ब) 22
क) 32	ड) 42

- 9) व्यापान्याने त्याची कांबळी कोणास दिली?
- अ) भन्ते उपाली
 - ब) भन्ते काशयप
 - क) भन्ते नागसेन
 - ड) भन्ते रेवत
- 10) सोनुत्तर बाम्हणाच्या घरी कोणाचा जन्म झाला?
- अ) भन्ते महाकश्यप
 - ब) भन्ते उपाली
 - क) भन्ते नागसेन
 - ड) भन्ते मेधांकर
- 11) तावतिस्स भवनात येताना भिक्षुंना कोणी पहिले?
- अ) ब्रम्हदेवाने
 - ब) देवाधिपती शक्राने
 - क) महादेवाने
 - ड) अस्सगुप्ताने
- 12) 'ठिक आहे भन्ते! मी मनुष्य लोकात जन्मग्रहण करीन असे कोणी वचन दिले?
- अ) देवाधिपतिशक्राने
 - ब) ब्रम्हदेवाने
 - क) महासेन देवपुत्राने
 - ड) अस्सगुप्ताने
- 13) भन्ते रोहनास दण्डकम्म कोणी दिला?
- अ) भन्ते पुरणकस्सप
 - ब) भन्ते अस्सगुप्त
 - क) भन्ते मक्खलीगोसाल
 - ड) भन्ते निंगठनातपुत्त
- 14) गरुडाच्या तावडीत सापडलेल्या सापाप्रमाणे कोणाची अवस्था झाली?
- अ) राजा अशोका
 - ब) राजा बिंबिसार
 - क) राजा अजातशत्रू
 - ड) राजा मिलिंद
- 15) सोनुत्तर ब्राम्हण कोणत्या गावी राहत होता?
- अ) कजङ्गघल
 - ब) भजङ्गघल
 - क) हातङ्गघल
 - ड) मतङ्गघल
- 16) भन्ते नागसेनासोबत एकूण किती भिक्षू होते?
- अ) एक लाख
 - ब) नव्वद हजार
 - क) ऐंशी हजार
 - ड) साठ हजार

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) राजा मिलिंदाविषयी माहिती लिहा.
- ब) प्रथम भेटीविषयी माहिती लिहा. राजा मिलिंद व भन्ते नागसेन
- क) मिलिंद प्रश्नातील पूर्वयोगाविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- ड) बहिर कथेविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- इ) पुरण कस्सपाबरोबर झालेला मिलिंद राजाचा संवाद लिहा.
- ई) भन्ते नागसेन यांच्याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन लघुतरी प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) अनुपिटक साहित्यामध्ये मिलिंद प्रश्नाचे महत्व विशद करा.
- ब) खालील उतान्याचे मातृभाषेत भाषातंर करा.

राजा आह – “भन्ते नागसेन, किं लक्खणो समाधि” ति? “पमुखलक्खणो, महाराज समाधि। ये केचि कुसला धम्मा सब्बे ते समाधिपमुखा” होन्ति समाधिनिन्ना समाधिपोणा समाधिपब्हारा” ति। “ओपम्मं करोही” ति।

- क) मिलिंद प्रश्न या ग्रंथातील लक्षण प्रश्नासंबंधी सविस्तर माहिती लिहा.
ड) खालील उताऱ्याचे पालि भाषेत भाषांतर करा.
तेव्हा नागसेन आपल्या आई वडिलांकडे जाऊन त्यांना म्हणाला—“आई आणि बाबा! हे भिक्षू जगातील सर्वश्रेष्ठ मंत्र अवगत असल्याचा दावा करतात. परंतु जो भिक्षू नाही त्याला ते तो शिकवित नाहीत. मी त्यांच्याजवळ प्रव्रजित होऊन त्या मंत्रांना शिकू इच्छितो.” त्याच्या आई वडिलांना वाटले आमचा मुलगा प्रव्रजित होऊन मंत्र शिकल्यावर पर घरी येईल म्हणून परवानगी देताना ते म्हणाले—“जा बाळ! शिक”.

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही दीर्घोत्तरी एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.** 16
अ) मिलिंद प्रश्न या ग्रंथातील शील व श्रद्धा याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
ब) मिलिंद प्रश्न या ग्रंथातील राजा मिलिंद व भन्ते नागसेन यांच्यातील संवाद सविस्तर लिहा.
- प्र.5 मिलिंद प्रश्न या ग्रंथातील वेदना प्रश्नासंबंधी सविस्तर माहिती लिहा.** 16

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Pali) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
पालि भाषा व साहित्य – संशोधनाचे पद्धतीशास्त्र

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) संशोधन म्हणजे काय? हे सांगून मूलभूत आणि उपयोजित संशोधन याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 - 2) संशोधन आराखडयाचे घटक संक्षिप्त स्वरूपात माहिती लिहा.
 - 3) सामूहिक निरीक्षण (Mass observation) म्हणजे काय हे सांगून त्याचे गुण व दोष लिहा.
 - 4) आशय विश्लेषण म्हणजे काय ते सांगून त्याची वैशिष्ट्ये लिहा.
 - 5) संशोधनातील महत्वाचे टप्पे थोडक्यात लिहा.
 - 6) प्रयोगात्मक संशोधन आराखडा याविषयी माहिती लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन लघतरी प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) संशोधनाच्या प्रक्रियेत अहवालाचे महत्व सांगून अहवालाचा आकृतिबंध कसा असावा ते सविस्तर लिहा.
 - 2) माहिती संकलनातील प्रश्नावलीचे फायदे व तोटे लिहा.

- 3) ऐतिहासिक संशोधन पद्धती ही वर्णनात्मक संशोधन पद्धतीपेक्षा वेगळी कशी ते लिहा.
4) संशोधनातील वस्तुनिष्ठतेचे काय महत्व ते सविस्तर लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा. 16

माहिती संकलनामध्ये निरीक्षणाचे महत्व सांगून निरीक्षणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

तुलनात्मक अथवा तौलनिक संशोधन पद्धती स्पष्ट करा.

प्र.5 नमुना निवड म्हणजे काय? नमुना निवड पद्धतीचे प्रकार व वैशिष्ट्ये लिहा. 16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
दिघनिकाय – ब्रह्मजालसूत्र

Day & Date: Thursday, 16-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवङ्गून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) तथागत कोणच्या हिताचा विचार करीत आहे?

अ) प्राणीमात्रांचा	ब) शिष्यांचा
क) उपासकांचा	ड) भिक्खुंचा
- 2) ब्रह्मजाल सुत्ताची सुरुवात कशी आहे?

अ) एके समयी मी ऐकले	ब) असे मी ऐकले
क) तेव्हा मी ऐकले	ड) त्यावेळी मी ऐकले
- 3) चौर्य कर्माचा त्याग केल्यामुळे श्रमण गौतम कोणत्या कर्मापासून अलिप्त झालेला आहे?

अ) वाईट कर्मापासून	ब) चौर्य कर्मापासून
क) ब्रह्मचर्या	ड) नैतिक कर्मापासून
- 4) विकाल भोजन दुपारी किती वाजल्यानंतर समजले जाते?

अ) अकराच्या नंतर	ब) बारानंतर
क) एक नंतर	ड) दोन नंतर
- 5) विवर्त म्हणजे कशाची पुनरुत्पत्ती होय?

अ) भिक्खु संघाची	ब) जगाची
क) समाधीची	ड) द्वेषाची
- 6) संवर्त म्हणजे कशाचा नाश होणे?

अ) जगाचा	ब) विदयेचा
क) तत्वाचा	ड) संघाचा
- 7) ब्रह्मजाल सुत्तात भगवंत उपदेश देताना कसे समजावून सांगत असे?

अ) एक वेळा	ब) दोन वेळा
क) चार वेळा	ड) अनेक पर्यायाने
- 8) ब्रह्मजाल सुत्ताचा उपदेश चालू असताना किती लोकाचा समुदाय हालू लागला होता?

अ) शंभर	ब) दोनशे
क) सहस्र	ड) दहा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) निगण्ठनातपुत्त यांनी मांडलेल्या वादाविषयी माहिती लिहा.
 - 2) ब्रह्मजाल सुत्तातील मिथ्या दृष्टी विषयी माहिती लिहा.
 - 3) ब्रह्मजाल सुत्तातील दिव्हीजाला विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 - 4) महाशीला विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 - 5) शाश्वतवादा विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 - 6) मखाली गोसाल यांनी मांडलेल्या वादाविषयी माहिती लिहा.

- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन लघुतरी प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- 1) सुप्रिय व ब्रह्मदत्त यांच्यातील संवाद सविस्तर लिहा.
 - 2) खालील उतान्याचे मातृभाषेत भाषातंर करा.
“अप्पमत्तक खो पनेत, भिक्खवे, ओरमत्तक सीलमत्तक येन पुथुज्जनो तथागतस्स वण्णं वदमानो वदेच्च। कतमं चेतं, भिक्खवे, अप्पमत्तक ओरमत्तक सीलमत्तक येन पुथुज्जनो तथागतस्स वण्णं वदमानो वदेच्च?
 - 3) ब्रह्मजाल सुत्तातील धार्मिक व तात्त्विक माहिती सविस्तर लिहा.
 - 4) खालील उतान्याचे पालि भाषेत भाषातंर करा.
श्रमण गौतम बीजें व वनस्पती यांस इजा करीत नाही. तो रोज एकदाच जेवतो तो रात्री काहीही खात नाही, व अवेळी भोजन करीत नाही. तो नृत्य, गीत, वादन यासारख्या ग्राम्य गोष्टींपासून अलिप्त असतो. तो माला, गंध, विलेपन, धारण, मंडन, विभूषण इत्यादी गोष्टींपासून अलिप्त असतो.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.** 16
- ब्रह्मजाल सुत्तातील बासष्ट मिथ्या दृष्टी याविषयी माहिती सांगून त्यातील धार्मिक आशय विशद करा.
- किंवा**
- ब्रह्मजाल सुत्तातील तीनही शीलाविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.५ दीघनिकाय म्हणजे काय ते सांगून भाषाशैली, स्वरूप, व्याप्ती महत्व याविषयी माहिती लिहा.** 16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
अभिधम्मपिटक—पुण्गलपत्रति व पठानं—विषयवस्तू

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवङ्गून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) अभिधम्म पिटकात एकूण किती ग्रंथांचा समावेश आहे?

अ) चार	ब) पाच
क) सहा	ड) सात
- 2) तथागतांनी चेतनेला काय म्हटले आहे?

अ) जीव	ब) कर्म
क) चित्त	ड) आत्मा
- 3) लोभ, मोह आणि द्वेष या अकुशल मानसिक प्रवृत्त्यांना काय म्हटले आहे?

अ) विकृति	ब) प्रवृत्ती
क) धम्म	ड) र्खार्थ
- 4) अभिधम्मात 'अभि' या शब्दाचा अर्थ काय होतो?

अ) मुख्य	ब) नवा
क) विशेष उच्चतर	ड) आधि
- 5) धम्माचा विस्तार अथवा सविस्तर विवेचन म्हणजे काय?

अ) धम्मप्रचार	ब) धम्मप्रसार
क) उपदेश	ड) अभिधम्म
- 6) भ. बुद्धांनी अभिधम्माचा उपदेश प्रथम कोठे दिला?

अ) श्रावस्तीत	ब) सारनाथ
क) देवलोकांत	ड) जेतवनात
- 7) तथागतांनी तांपतींस देवलोकांत कोणत्या वृक्षाखाली वर्षावासाचे अधिष्ठान केले?

अ) पिंपळ	ब) शाल
क) बोधी	ड) पारिच्छत्क
- 8) अभिधम्माच्या पहिल्या भागात चित्ताच्या किती अवस्था सांगितल्या आहेत?

अ) तीन	ब) बारा
क) ऐंशी	ड) एकोणनव्द
- 9) कोणते चित्त अर्हताच्या चित्त अवस्थेचे सूचक आहे?

अ) कर्म चित्त	ब) विपाक चित्त
क) क्रिया चित्त	ड) स्थिर चित्त
- 10) 'पञ्चति' म्हणजे काय?

अ) प्रज्ञाप्ति	ब) पणति
क) प्रकार	ड) भाग

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) 'अभिधम्म' या शब्दाची व्याख्या करा.
 - 2) बारा प्रकारच्या अध्यात्मिक आयतनांचे विवेचन सांगा.
 - 3) विभाज्यवादाचा अर्थ स्पष्ट करा.
 - 4) 'पुथुज्जनो' या शब्दाची व्याख्या सांगा.
 - 5) 'प्रतित्य समुत्पादाच्या बारा कडयांचे विवेचन सांगा.
 - 6) 'पठुठान' ग्रंथ किती भागात विभागला आहे त्याचे स्पष्टीकरण द्या.

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) दहा संयोजनांचे थोडक्यात विवेचन करा.
 - 2) खालील उतान्यांचे मराठीत भाषांतर करा.
कुसलं धमं पटिच्च कुसलो धमो उप्पज्जति हेतुपच्चया कुसलं एकं खन्धं पटिच्च तयो खन्धा, तयो खन्धे पटिच्च एको खन्धो, द्वे खन्धे पटिच्च द्वे खन्धा। कुसलं धमं पटिच्च अव्याकतो धमो उप्पज्जति हेतुपच्चया – कुसले खन्धे पटिच्च चित्त समुद्रठानं रूपं। कुसलं धम पटिच्च कुसलो च अव्याकतो च धमा उप्पज्जन्ति – हेतुपच्चया कुसलं एकं खन्धं पटिच्च तयो खन्धा चित्त समुद्रठानं च रूपं, तयो खन्धे पटिच्च एको खन्धो चित्त समुद्रठानं च रूपं, द्वे खन्धे पटिच्च द्वे खन्धा चित्त समुद्रठानं च रूपं।
 - 3) चतुक पुगगल पञ्जतिद्वारे व्यक्तिंचे वर्णन करा.
 - 4) खालील उतान्याचे पालि भाषेत भाषांतर करा.
‘कोणत्या व्यक्ति (पुद्गल) समय विमुक्त आहेत?’
‘जो व्यक्ति वेळेत वेळेवर आठ विमोक्षाला शरीराने स्पर्श करून विहार करतो. प्रज्ञे पाहन त्याचे काही आस्त्रव नष्ट झालेले आहेत, त्या मनुष्याला समय विमुक्त म्हणते’

- प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक) 16**
अभिधम्मपिटकातील ग्रथांचा सारांश स्पष्ट करा.
किंवा
तिक मासिकाच्या आधारावर व्यक्तितंचे वर्णन स्पष्ट करा.
- प्र.5 हेतू प्रत्यय आणि आलंबन प्रत्यय यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा. 16**

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
सुत्तपिटकः अंगुत्तरनिकाय

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) लोभ नष्ट करण्यासाठी कोणत्या भावनेचा अभ्यास केला पाहिजे.

अ) अशुभ	ब) शुभ
क) तशुभ	ड) कशुभ
- 2) स्नानग्रह कोणत्या दिशेला होते?

अ) दक्षिण	ब) उत्तर
क) पुर्व	ड) पश्चिम
- 3) तथागत सकाळच्या वेळी कोणत्या उपासीकेच्या निवास स्थानाकडे गेले?

अ) दैवशाला	ब) म्हगशाला
क) विगतशाला	ड) सत्यक्षीला
- 4) कशाचे उपश्मन झाल्यानंतर निर्वाण प्राप्त होते?

अ) अंधकाराचे	ब) ज्ञानाचे
क) संस्काराचे	ड) रागाचे
- 5) अनुत्तरनिकाय किती निपातात विभागाले आहे?

अ) 12	ब) 14
क) 11	ड) 15
- 6) आनंद या जगात किती प्रकाराचे लोक आहेत?

अ) आठ	ब) दहा
क) चौदा	ड) सहा
- 7) निर्धन व्यक्ती वाईट कर्म केल्यानंतर तो कुठे जातो?

अ) नरकात	ब) स्वर्गात
क) पाताळात	ड) परलोकात
- 8) कोणता व्यक्ती दुःखातून मुक्त होतो?

अ) आळसी	ब) भिणारा
क) धैर्यवान	ड) रागीट
- 9) ध्यानप्राप्त करणारा व्यक्ती कसा असतो?

अ) अज्ञानी	ब) बुद्धीमान
क) धैर्यवान	ड) उद्योगी

- 10) जे धर्मकथित भिक्खु असतात ते कोणत्या भिक्खुचा तिरस्कार करतात?
- अ) अज्ञानी
 - ब) कमजोर
 - क) ध्यानी
 - ड) ज्ञानी
- 11) हे ब्राह्मण तुझ्यात लोभ उत्पन्न झाला असे कोणी म्हटले?
- अ) भूतेनी
 - ब) आनंदाने
 - क) उपलिने
 - ड) भगवंताने
- 12) पञ्चनीवरणेहित्वा निच्छआरधा विरीयो —— उपसम्पद्ज एकोदी निपको सतो.
- अ) ज्ञानानी
 - ब) कानानी
 - क) सुनानी
 - ड) मुनानी
- 13) ज्याच्या मनात कुशल धर्माविषयी श्रद्धा नसते त्याला काय म्हणतात?
- अ) दारिद्री
 - ब) अविचारी
 - क) वाईट विचारी
 - ड) रागीट
- 14) आनंदाने कोणाच्या घरी भिक्षा ग्रहण केली.
- अ) दैवशाला
 - ब) मृगशाल
 - क) मीशाला
 - ड) सत्वक्षीला
- 15) मीच माणसांचे मुल्यांकन करू शकतो असे कोणी म्हटले?
- अ) आनंदाने
 - ब) देवताने
 - क) तथागतावे
 - ड) उपालिने
- 16) पालि भाषेत विर्द्धाला काय म्हणतात?
- अ) मानवक
 - ब) शिष्य
 - क) दारक
 - ड) अज्ञापको

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची संक्षिप्त उत्तरे लिहा.

16

- 1) नागसुत्ताचा थोडक्यात सारांश लिहा.
- 2) मिगसाला विषयी माहिती लिहा.
- 3) इण सुत्तातील माहिती थोडक्यात लिहा.
- 4) महाचुन्दानी भिक्खुना दिलेला उपदेश लिहा.
- 5) खेमसुत्ता विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- 6) इन्द्रियसंवर सुत्ताचे महत्व सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) नागसुत्ताचा उपदेश सविस्तर लिहा.
- 2) खालील उताऱ्याचे मातृभाषेत भाषातंर करा.

एकं समयं भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे। अथ खो भगवा पुब्बण्हसमयं निवोसेत्वा पत्तचीवरमादाय सावत्थियं पिण्डाय पाविसी। सावत्थियं पिण्डाय चरित्वा पच्छाभतं पिण्डपातटिककन्तो आयस्मन्तं आनंद आमन्तेसि “आयामानंद येन पुब्बारामो. मिगारमातुपासादो तेनुपसङ्गमिसाम दिवा विहाराया” ति. एवं भन्ते ति खो. आयस्मा आनन्दो भगवतो पच्यस्सोसि

- 3) धम्मिक सुत्ताची सविस्तर माहिती लिहा.

4) खालील मराठी उतान्याचे पालित भाषांतर करा.

जेव्हा जाती—भूमीचे उपासक जेथे आयुष्यामान धार्मिक होता तेथे गेले. जावून आयुष्यामान धर्मिकाला म्हणाले “आयुष्यामान धार्मिक आपण या निवासस्थानातून निघून दुसऱ्या निवासस्थानात निघून गेला तिथे सुध्दा आयुष्यामान धार्मिक आतिथी भिक्खूना बरे वाईट बोलत —— त्यामुळे अतिथी भिक्खू त्या निवासस्थानातून निघून जात ते सोडून देत त्या निवासस्थानाला खाली करीत असत.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे तपशीलवार लिहा. 16

अंगुत्तर निकायातील धार्मिक सुत्ताची सविस्तर माहिती लिहा.

किंवा

अंगुत्तर निकायातील मित्रशाला सुत्ताची सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.5 अंगुत्तर निकायाचे पालिसाहित्यात महत्व यावर सविस्तर माहिती लिहा. 16

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Pali) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
पालिवंस सहित्य—महावंस

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 6:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

प्र.2 संक्षिप्त उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) महीद थेर
 - 2) संघमित्रा थेरी
 - 3) महाविहारपटिग्गहणवण्णना या विषयी माहिती लिहा.
 - 4) धातागमनवण्णना (धातु आगमन वर्णन) या विषयी माहिती लिहा.
 - 5) महावंस हा ग्रंथ महाकाव्य आहे हे स्पष्ट करा.
 - 6) महावंसाच्या निर्मितीचा इतिहास थोडक्यात लिहा.

प्र.३ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) देवानाम्पिय तिस्सोच या विषयी माहिती लिहा.
- 2) खालील उतान्याचे मराठीत भाषांतर करा.

महामहिन्दत्थेरो सो, तदा द्वादसवस्सिको ।
 उपज्ञयेन आण त्तो, सङ्घेन च महामति ॥
 लङ्गादीपं पसादेतुं, कालं पेक्खं विचिन्तयि ।
 “बुङ्हो मुटासिवो राजा, राजा होतु सुतो” इति ॥
 तदन्तरे जातिगणं, दट्ठु कत्वान मानसं ।
 उपज्ञयं च सङ्घच, वन्दित्वापुच्छ भूपति ॥
 आदाय चतुरो थेरे, सङ्घमित्ताय. अन्नजं ।
 सुमणं सामणेरं च, छळभिंङ महिद्धिकं ॥
 जातीनं सङ्घं कातुं, अगमा दक्खिणगिरिं ।
 तथा तस्स चरन्तस्सं, छम्मासा समतिकमुं ॥
 कमेन वेदिसगिरिं, नगरं मातु देदिया ।
 सम्पत्वा मातरं पस्सि, देवी दिस्वा पियं सुतं ॥
 भोज्ययित्वा सपरिसं अत्तना येव कारितं ।
 विहारं वेदिसगिरिं, थेर आरोपयी सुभं ॥
 अवन्तिरङ्गं भुअन्तो, पितरा दिन्नमत्तनो ।
 सो असोककुमारो हि, उज्जेनिगमने पुरा ॥

- 3) लंकादवीपामध्ये महेंद्र थेराचे धार्मिक कार्य या विषयी माहिती लिहा.

- 4) खालील उतान्याचे पाली मध्ये भाषांतर करा.

आपल्या हातांनी भोजन तयार करून त्यांना खायला दिले आणि सुंदर, पवित्र विदिशागिरी विहारात थेरांची राहयची व्यवस्था केली.
 वडिलांनी दिलेल्या अवन्ती राज्याचे शासन करण्यासाठी अशोककुमार उज्जयनिला पोहोचण्यापूर्वी मार्गात विदिशानगर येथे थांबले होते. विदिशानगरात जाऊन राहिला तिथे सुंदर देवी नावाची कुमारीका जी तेथील श्रेष्ठांची मुलगी होती ती भेटली.
 तिच्याशी सहावास केला व तिला गर्भधारणा झाली उज्जयनिला जाऊन तीने महिन्द्रकुमाराला जन्म दिला.

प्र.४ महाबोधिगहणवण्णना (महाबोधी ग्रहण करण्याचे वर्णन) या विषयी माहिती लिहा.

किंवा

दीपवंस व महावंस यांची तुलना करा.

प्र.५ दीपवंसाच्या आधारे महावंसाची रचना कोणी केली ते सविस्तर लिहा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
विपस्सना अभ्यास

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवङ्गून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) 'पस्सना' या शब्दाचा अर्थ काय होतो?

अ) पुसणे	ब) फसणे
क) पहाणे	ड) स्पर्श करणे
- 2) विपस्सना भावनेला कोणत्या भावनेचा अभ्यास म्हटले आहे?

अ) समाधि भावना	ब) प्रज्ञा भावना
क) रूप भावना	ड) अरूप भावना
- 3) विपस्सना ही साधना कोणी शोधून काढली?

अ) सयाजी ऊ. बा. खिन	ब) सत्यनारायण गोयन्का
क) गौतम बुद्ध	ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
- 4) आनापान सतिचा अभ्यास करताना कोणते संस्कार शांत करणे आवश्यक असते?

अ) वाचिक	ब) कायिक
क) धार्मिक	ड) चैतासिक
- 5) ब्रह्मलोकामध्ये काय नसल्यामुळे तिथे विपस्सना शिकता येत नाही?

अ) भौतिक शरीर	ब) चित्त
क) स्थान	ड) शून्यागार
- 6) विपस्सना साधनेच्या किती पायऱ्या आहेत?

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच
- 7) श्री. सत्यनारायण गोयन्का यांचे विपस्सनाचार्य गुरु कोण होते?

अ) भद्रन्त लेडी सयाडो	ब) आचार्य सयातैजी
क) सयाजी ऊ. बा. खिन	ड) भद्रन्त चन्द्रमणि स्थविर
- 8) आधुनिक भारतातील पहिले विपस्सना केंद्र कोठे आहे?

अ) मुंबई	ब) इंगतपुरी
क) पुणे	ड) हैद्राबाद
- 9) विपस्सनाचार्य श्री सत्यनारायण गोयन्का यांचे भारतात आगमन केव्हा झाले?

अ) 1969	ब) 1970
क) 1971	ड) 1976

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) मार्ग अमार्ग ज्ञानदर्शन विशुद्धी म्हणजे काय?
 - 2) सम्यक संकल्प म्हणजे काय?
 - 3) कायानुपस्सना म्हणजे काय?
 - 4) चित्ताची समता म्हणजे काय?
 - 5) विपस्सना मार्गातील संयोजने किती व कोणती?
 - 6) अनित्यानुपस्सना म्हणजे काय?

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) विपस्सनाबद्दल संक्षिप्त परिचय दया.
 - 2) सम्यक समाधी म्हणजे काय?
 - 3) वेदनेचे प्रकार किती व कोणते आहे?
 - 4) ध्यान आणि विपस्सना यातील फरक स्पष्ट करा.

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे लिहा.** 16
अनुपस्सना किती व कोणते आहेत याबद्दल सविस्तर लिहा.
किंवा
विपस्सना ज्ञान किती आहेत त्याचे स्पष्टीकरण लिहा.
- प्र.5 विपस्सना म्हणजे काय सांगून विपस्सनेची आज आवश्यकता यावर सविस्तर लिहा.** 16